

اصول طراحی منظر شهری با تمرکز بر پیاده رو

امین رستگار دولت آباد^۱، حسین مهرگان^۲، سید یعقوب یزدان شناس^۳

^۱ کارشناسی مهندسی معماری، کارشناس عمران استانداری استان کهگیلویه و بویراحمد

شماره تماس perspective_rasti63@yahoo.com

^۲ کارشناسی ارشد مهندسی معماری اسلامی، مدرس دانشکده فنی و حرفه ای پسرانه یاسوج

hosseinmehrgan@yahoo.com

^۳ کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری، دبیر آموزش و پرورش استان کهگیلویه و بویراحمد

yaghooob90y@yahoo.com

چکیده:

طراحی منظر خیابانی در مفهوم گسترده آن دربرگیرنده سطح معبر، پیاده روها، کاشت فضای سبز و کیفیت بدنه ها یا عقب نشینی سبز است. هریک از این بخش های جداگانه در طراحی منظر خیابانی موفق تاثیر میگذارند. خیابان ها و پیاده روهای خاطره انگیز که بر تجربیات پیاده روی تمرکز یافته اند، رتبه ای ممتاز در طراحی منظر خیابان دارند. توجه ویژه به منظر خیابانی و تاکید بر تحقق طرح ها شخصیت تازه و مطلوبی را برای کل شهر یا محله به همراه می آورد. عناصر و ارکان جداگانه متعددی همچون مبلمان، طرح کاشت، نورپردازی، مبلمان خیابانی و دیگر تسهیلات، در شکل دهی به پیاده روها و دیگر عناصر خیابان نقش دارند. طراحی موفق منظر خیابانی تعادلی را بین نیازهای مرتبط با تسهیلات پیاده روی، همچون نیمکت ها و درختان با دیدگاه های عملکردی خیابان و پیاده رو، برقرار میسازد. تعیین چهاچوب برای عناصر منظر ساز خیابانی و همچنین هماهنگ ساختن خدمات شهری از دیگر عوامل مهم در طراحی منظر خیابانی بشمار می آیند. مکان یابی اجزا مهمترین چالشی است که فراروی طراحی منظر قرار دارد و میتواند به جذابیت و ایمنی طراحی بیفزاید. منظر خیابانی در نهایت طراحی چیدمان مجموعه عناصری است که ساکنان یا عابران با هر سنی، تناسب و جذابیت را در هنگام فراغت و همچنین در استفاده از تجهیزات آموشد نیز احساس کنند.

واژه های کلیدی: پیاده، خیابان، منظرسازی، مبلمان، جذابیت، ایمنی

۱- مقدمه

امروزه یکی از مهمترین معضلات طراحی شهری اغتشاشات بصری در منظر عمومی محورها و مسیرها است. انواع ساخت و سازهای حاشیه که بدون توجه به زمینه و کاملاً خود محور و انتفاعی شکل میگیرند، چهره عمومی شهرهایمان را به چهره ای بی تناسب، آشفته و زشت بدل کرده است. تمرکز مطلب حاضر بطور مشخص بر پیاده روهاست. در این فرآیند معدود بدنه های ارزشمند نیز مصون نمانده و انواع الحاقات به این بدنه ها، آخرین گام را به سوی انهدام چهره شهری برداشته است. وجود انواع کاربریها در یک خیابان، تفاوتی در اثرات آنها بر روی عرصه عمومی باقی گذاشته و به تبع آن، نیازها و شرایط متفاوتی را در مسیر خود می طلبند. این در حالیست که امروزه شاهد آن هستیم که نه تنها طرحها و ضوابط محورها در تمامی سطوح آن یکی است، بلکه در مورد یک محور از ابتدا تا انتها از یک روش استفاده میشود. در این نوشتار تلاش شده است ضمن شرح مفهوم و مصداق پیاده رو و کارکرد و خدمات آن، تسهیلات لازم آن به همراه استانداردها و باید و نبایدهای بیان گردد و در ادامه نیز سعی شده عناصر منظر ساز پیاده رو به تفصیل ارائه گردد تا بتوان بر مبنای به اصول منظرسازی پیاده رو به عنوان یک فضای شهری دست یافت.

۲- پهنه های پیاده روی و وسعت آنها

از ویژگی های عمده و مهم پیاده راه ها، مسیر حرکت افراد پیاده است. «پیاده رو های نمونه، شامل سه بخش اند: قلمرو بناها (فضای مقابل بناها)، مسیر حرکت و قلمرو جدول. (منصوریان، ماه فرید، ۱۳۸۶، ص ۴۵) منظرسازی موفق خیابانی غالباً مسیر حرکتی متمایزی را در مرکز پیاده رو جای می دهد. قلمرو جدول که در لبه خارجی پیاده رو قرار میگیرد، محل استقرار تسهیلات و تجهیزات خیابان است.

کلیه پیاده رو ها می بایست ضمن رعایت ضوابط ویژه معلولان، مسیر حرکتی متمایزی را به وجود آورند. «در هر جا که پیاده رو شامل تجهیزات منظرسازی همچون مبلمان شهری و یا فضای سبز منظر ساز باشد، افزایش عرض پیاده رو علاوه بر عرض مفید حرکتی مد نظر خواهد بود. به عنوان مثال، پیاده رو های پر درخت غالباً به پهنای ۳ متر برای قرارگیری مسیر پیاده ۱/۸ متری و بستر قرارگیری درختان به پهنای ۱/۲ متر نیاز دارند. (پاکزاد، جهان شاه، ۱۳۸۶، ص ۱۳۹)»

۲- ۱ سطوح خدماتی پیاده رو ها

پیاده روها نیز همچون سطوح خدماتی در خیابان ها و بزرگراه ها، دارای سطوح خدماتی هستند. این طبقه بندی طیفی از حرکت کاملاً روان تا تراکم حداکثر حرکتی را شامل میشود. «محاسبه سطح بندی خدماتی بر پایه عرض متوسط پیاده رو و تعداد کل